

Comparison of Storytelling Processes and Social Meaning Construction in the Crime News of a Television News Program

Natcha Arjarayutt ^{1*}

Received: 11/07/2022, Revised: 29/08/2022, 27/09/2022, Accepted: 28/09/2022

Abstract

This research article is part of research, entitled “Storytelling Process of Crime News by Thai Press.” Data was collected from news reports on the death of Orawan Wongsricha or “Nong Chompoo,” a Thai girl who was murdered at Kok Kork Village in Mukdahan province. The news reports were created by “Tup Toh Khao” news program aired on Amarin TV 34 and “Thairath News Show” news program aired on Thairath TV 32. The objective of this qualitative research is to study the storytelling methods and social construction of meaning through people in the news. Content and textual analyses were used by the research.

The researcher found that the storytelling methods of criminal news by Amarin TV 34 and Thairath TV 32 was similar to that used for fiction content. There were plots, structures, characters, settings, dialogue, storytelling tactics, as well as social construction of meaning deployed in the news reports. The “protagonist” and “antagonist” exchanged their roles according to time, witnesses, and evidence, resulting in the characters having images that were not fixed.

The social meaning construction method used in Nong Chompoo’s stories consists of 6 elements, including disclosure of timelines of people involved in the case, searching of evidence and witnesses by the reporters themselves, reference to specialists and police,

¹ Program in Content Creation and Digital Media Innovation, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

* Corresponding author, E-mail address: natcha.a@msu.ac.th

dramatic presentation of the characters' emotions, positive and negative language to describe the characters, and reference to supernatural beliefs.

Keywords: Storytelling, Meaning construction, Criminal news, Character

การเปรียบเทียบกระบวนการเล่าเรื่องและการประกอบสร้างความหมายทางสังคม ในข่าวอาชญากรรมของรายการข่าวทางโทรทัศน์

ณัชชา อาจารย์ยุตต์^{1*}

วันรับบทความ: 11/07/2565, วันแก้ไขบทความ: 29/08/2565, 27/09/2565, วันตอบรับบทความ: 28/09/2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “กระบวนการเล่าเรื่องในข่าวอาชญากรรมของสื่อมวลชนไทย : กรณีศึกษาการเสียชีวิตของน้องชมพู่ หมู่บ้านกกกอก จังหวัดมุกดาหาร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเล่าเรื่องและการประกอบสร้างความหมายทางสังคมผ่านตัวละครในข่าวอาชญากรรมของสื่อมวลชนไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้วิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์ตัวบท (Textual analysis) มีขอบเขตการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข่าวการเสียชีวิตของน้องชมพู่ หมู่บ้านกกกอก จังหวัดมุกดาหาร ในรายการทูปโตะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32 เป็นระยะเวลารวม 14 เดือน

ผลการวิจัยพบว่ารายการทูปโตะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32 ใช้วิธีการเล่าเรื่องไม่แตกต่างกันโดยอ้างอิงโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบบันเทิงคดี กำหนดแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนาและกลวิธีการเล่าข่าว นอกจากนี้ยังสร้างความหมายที่ลึ้นไหลให้ตัวละคร สลับบทบาทผู้กระทำและผู้ถูกกระทำตามช่วงเวลา พยาน หลักฐาน ทำให้เกิดภาพลักษณ์ของข่าว และบุคคลในข่าวแตกต่างกัน ซึ่งมีวิธีการประกอบสร้างความหมายให้กับตัวละครในข่าว จำนวน 6 รูปแบบ ได้แก่ การเปิดไทม์ไลน์บุคคล การหาหลักฐานและพยานด้วยตัวผู้สื่อข่าว การอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญและตำรวจ การนำเสนอแบบเร้าอารมณ์ การใช้ภาษาให้คุณค่าเชิงบวกและเชิงลบต่อตัวตัวละครในข่าว และการอ้างอิงความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ

คำสำคัญ: การเล่าเรื่อง; การประกอบสร้างความหมาย; ข่าวอาชญากรรม; ตัวละคร

¹ สาขาการสร้างสรรค์คอนเทนต์และนวัตกรรมสื่อดิจิทัล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ, ติดต่ออีเมลล์ natcha.a@msu.ac.th

บทนำ

ทางเลือกที่หลากหลายของผู้ใช้สื่อทำให้เกิดข้อวิพากษ์ถึงความสำคัญและบทบาทที่ลดลงของสื่อดั้งเดิม (Old media) สวนทางกับสื่อใหม่ (New media) ที่มีจำนวนผู้ใช้สื่อย้ายตัวตามความทันสมัยของเทคโนโลยี บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในสังคมมีสื่อใหม่มาสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันในกลุ่มคนโลกได้สะดวกมากขึ้น แต่ในหลายปรากฏการณ์กลับพบว่ามี การถ่ายโอนข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในลักษณะพึ่งพิงซึ่งกันและกัน ทำให้สื่อดั้งเดิมยังคงเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมและสาธารณชน โดยเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตและถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมผ่านการนำเสนอข่าวประเภทต่าง ๆ

การเสนอข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวของสังคมตั้งแต่ระดับเมือง ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับโลก เป็นหน้าที่สำคัญที่ McQuail (2009) ระบุว่า เป็นบทบาทของสื่อมวลชน เพื่อช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้รับความบันเทิงและเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตผ่านสื่อ (Anantho and Thongrin, 2016) ซึ่งตามปกติข่าวจะแบ่งออกเป็นประเภทที่ต่างกันไปเพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวต่างประเทศ ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ฯลฯ (Chavalathawat, 2000)

ข่าวที่ได้รับความนิยมอย่างมากประเภทหนึ่งคือข่าวอาชญากรรม เนื่องจากเป็นประเด็นที่ใกล้ตัว เข้าใจง่าย เร้าอารมณ์ เช่นเดียวกับที่ Muendo (2017) บรรณาธิการข่าวอาชญากรรมให้สัมภาษณ์ผ่าน Voive TV online ว่าข่าวอาชญากรรมเป็นเรื่องใกล้ตัว สามารถเล่าเรื่องได้อย่างมีเงื่อนไข มีปม นอกจากนี้ข่าวอาชญากรรมก็มีประโยชน์ในการเตือนภัย ทำให้คนนิยมติดตามข่าวอาชญากรรม ดังนั้นข่าวอาชญากรรมจึงเป็นข่าวที่ได้รับความนิยมในการติดตามจากประชาชน เนื่องจากเป็นข่าวที่คนในสังคมสามารถเข้าถึงได้ในชีวิตประจำวัน จากการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์ (Konkuntod, 2017)

ความนิยมที่มีต่อเนื้อหาข่าวประเภทอาชญากรรม ประกอบกับความละเอียดอ่อนของประเด็นทำให้ข่าวอาชญากรรมมักถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมถึงความเหมาะสมในการนำเสนอ และบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ทำให้ข่าวอาชญากรรมต้องมีความระมัดระวังในการนำเสนอเป็นพิเศษ เนื่องด้วยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ได้รับผลกระทบและเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์อันอ่อนไหว

ข่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่นทั้งที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์จากลีลาการเขียนข่าว พาดหัวข่าวและความน่าข่าว รวมถึงการใช้ภาพประกอบ นักข่าวจึงต้องใช้วิจารณญาณในการรายงานข่าว โดยหลีกเลี่ยงการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว (Anantho and Thongrin, 2016)

ในทางกลับกันความนิยมจากผู้บริโภคที่มีต่อข่าวอาชญากรรมก็เป็นแหล่งรายได้สำคัญขององค์กรสื่อ ส่งผลให้สื่อมวลชนหาเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดผู้ติดตาม โดยเฉพาะกลวิธีการเล่ารูปแบบต่างๆ การใช้ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และคอมพิวเตอร์กราฟิก มาประกอบการนำเสนอข่าว โดยเฉพาะ “รายการเล่าข่าว” ที่นิยมใช้โครงสร้างการนำเสนอข่าวในรูปแบบบันเทิงคดี แม้ว่าสิ่งสำคัญของการนำเสนอข่าวคือ ข้อเท็จจริง (Fact) แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าเมื่อข่าวถูกนำเสนอผ่านการเล่าเรื่องของผู้เล่าย่อมมีมุมมอง ทศนคติ รวมไปถึงมายาคติ (Myth) ปะปนอยู่ด้วย เช่นเดียวกับที่ Jame Watson (Ruengsakul, 1998) ระบุว่า ผู้เล่าเรื่องจะเล่าเรื่องจากมุมมองของตนที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ส่วนผู้ที่อยู่ห่างไกลจะรับข้อมูลจากเรื่องเล่าที่ถูกถ่ายทอด จะนำเชื่อถือหรือไม่ขึ้นอยู่กับศิลปะในการถ่ายทอดของผู้เล่า โดยคุณค่าของข่าวเกิดจากการเล่าเรื่องแทบทั้งสิ้น ขณะที่ (Pansonthi and Chanwichai, 2013) กล่าวถึงรูปแบบของการรายงานข่าวว่ามีแนวโน้มที่จะอยู่ในรูปแบบของการบอกเล่าถึงตัวละครหลัก ตัวละครรอง มีเหตุการณ์ เชื่อมโยงกันทั้งตอนต้น ตอนกลาง และสรุปจบ มีพระเอก มีผู้ร้าย รวมถึงการใช้รูปแบบการดำเนินเรื่องในความถนัดส่วนบุคคล

รายการเล่าข่าวทำให้เกิดการขึ้นาคำความคิดทางสังคมทิศทางใดทิศทางหนึ่งเพราะข้อมูลในรายการคุยข่าวเป็นข้อเท็จจริงที่มีความคิดเห็นปะปนมาด้วย ผ่านลีลาการคุยข่าว การเล่าข่าว ซึ่งล้วนแฝงความคิดเชิงคุณค่า การที่เรารับชมข่าวเหล่านี้ซึ่งมีความสุขสนุกสนาน ความเบา ความง่าย ความหวือหวาผ่านการเล่าเรื่อง ทศนคติส่วนตัวของผู้เล่าย่อมมีความโน้มเอียงของข้อมูลนั้น (Pansonthi and Chanwichai, 2013)

ปรากฏการณ์หนึ่งที่สะท้อนการทำงานของสื่อมวลชนส่งผลให้ต้องทบทวนบทบาทหน้าที่ของสื่อทั้งในแง่วิธีการได้มาของข้อมูลข่าวสาร รวมไปถึงรูปแบบการนำเสนอข่าวอาชญากรรม คือการนำเสนอข่าวกรณีการเสียชีวิตของ ด.ญ.อรรรณ วงศรีษา หรือน้องชมพู หมูบ้านกกกอก อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งถือเป็นข่าวอาชญากรรมที่ได้รับความสนใจสูงสุดในสังคมไทยช่วงปี พ.ศ. 2563 ต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2564 จากการสำรวจของเอซี นีลเสน (AC Nielsen) โดยเริ่มต้นจากการนำเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ก่อนจะนำไปสู่การนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อโซเชียลมีเดียอื่น ๆ และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งเกิดเป็นประเด็นถกเถียงถึงความไม่เหมาะสมในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

บทบาทของสื่อโทรทัศน์ถูกเชื่อมโยงกับการมุ่งแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจ แข่งขันทำข่าวด้วยความรวดเร็ว ใครทำได้เร็วกว่าคือผู้ชนะ เน้นการตอบสนองผู้ชมระดับล่าง ปัจจุบันสื่อโทรทัศน์ถ่ายทอดรายละเอียดที่ไม่สมควร ทั้งยังเสนอข่าวรุนแรงอย่างข่าวอาชญากรรม โดยสื่อเผยแพร่ขั้นตอนการฆาตกรรมว่าทำอย่างไร (Anantho and Thongrin, 2016)

แม้ว่าจะไม่มีหลักการตายตัวถึงวิธีการนำเสนอข่าวอาชญากรรมที่ดีที่สุด แต่ก็มีกรอบแนวทาง การนำเสนอข่าวอาชญากรรม ทั้งด้านภาษาและภาพประกอบ ที่ยึดโยงกับความรับผิดชอบหน้าที่ และ จริยธรรมของสื่อมวลชนไว้ให้พิจารณา จากปรากฏการณ์การทำงานของสื่อมวลชน กรณีศึกษาการเสียชีวิตของ น้องชมพู่ หมูบ้านกกกอก อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร นำไปสู่การถกเถียงเพื่อเรียกร้องการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงแนวทางการทำงานของสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่ถูกอ้างอิงในแวดวงวารสารศาสตร์ ว่าเป็นสื่อมวลชนกระแสหลักที่มีกระบวนการทำงานแบบมืออาชีพ

บทความนี้จะอธิบายปรากฏการณ์ทางการสื่อสารผ่านการนำเสนอข่าวผ่านการวิเคราะห์ด้วยมุมมอง ทางทฤษฎีการรายงานข่าว การเล่าเรื่องและการประกอบสร้างความหมายทางสังคม โดยเปรียบเทียบรายการ ทูบโตะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32 ซึ่งเป็นรายการเล่าข่าวทางสื่อโทรทัศน์ ที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากผลสำรวจเรตติ้งสื่อของเอซี นีลเสน (AC Nielsen) ตั้งแต่ช่วงเดือนพฤษภาคม 2563 ซึ่งเป็นช่วงการนำเสนอข่าวการเสียชีวิตของน้องชมพู่ หมูบ้านกกกอก อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร กรณีดังกล่าวมีผลกระทบต่อวงการสื่อสารมวลชนและเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สามารถนำไปใช้อภิปราย สังคมไทยได้ในหลากหลายประเด็นปัญหา

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการเล่าเรื่องในข่าวอาชญากรรมของรายการทูบโตะข่าว อัมรินทร์ ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32
2. เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความหมายทางสังคมผ่านตัวละครในข่าวอาชญากรรมของรายการทูบ โตะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมนำไปสู่ การวางกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. **แนวคิด/ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative and Story telling theory)** ข่าวถือเป็นเรื่องเล่า ลักษณะหนึ่ง มีการวางโครงเรื่องเป็นองค์ประกอบและมีส่วนของแก่นเรื่อง ฉาก ตัวละคร บทสนทนาและกลวิธี การเล่าเรื่อง เช่นเดียวกับรูปแบบของเรื่องเล่าของบันเทิงคดี ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดกรอบในการวิเคราะห์และ

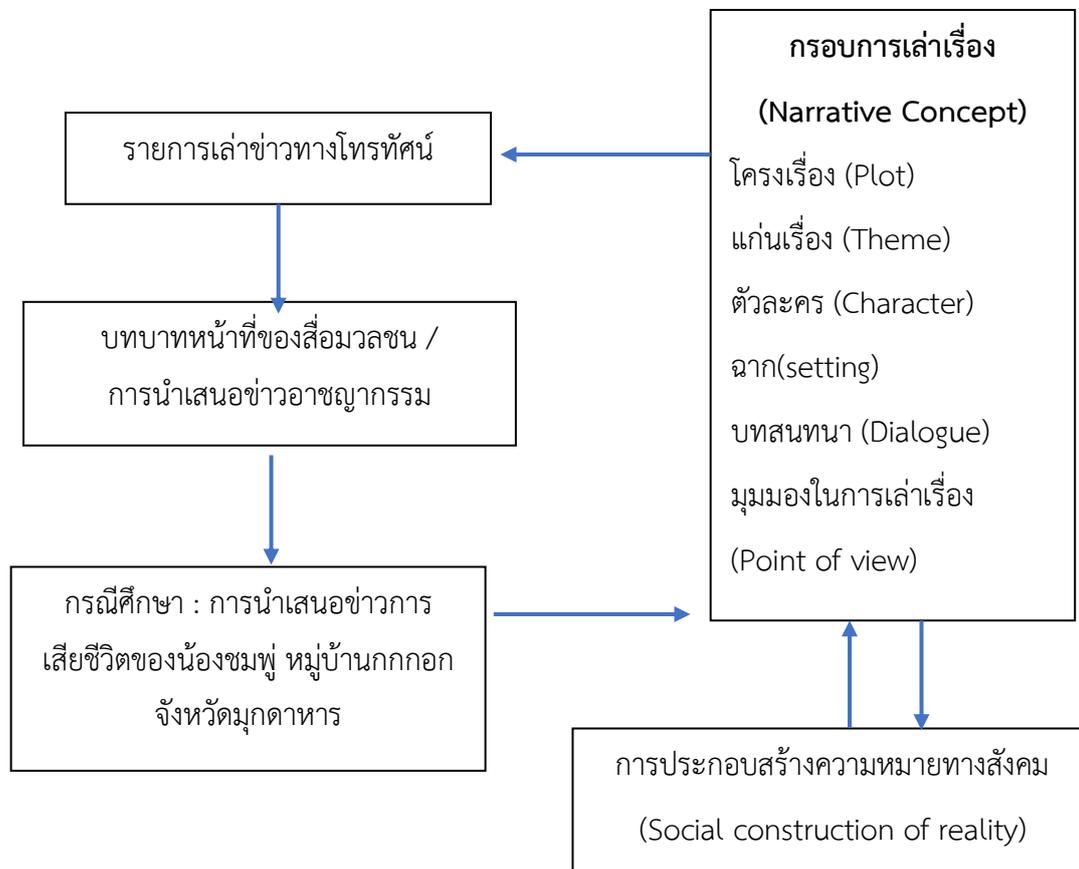
อธิบายกระบวนการเล่าเรื่องในข่าวอาชญากรรม กรณีการเสียชีวิตของน้องชมพู หมู่บ้านกกกอก จังหวัดมุกดาหาร เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของสังคมผ่านการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

2. บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน (Mass media function) สื่อมวลชนมีบทบาทในการให้ข่าวสารจากการสังเกตสภาพแวดล้อมนำมารายงานต่อสาธารณชนได้รับทราบ นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดการรวมตัวกันของคนในสังคมและช่วยสืบทอดวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคมนั้น ๆ ซึ่งบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนสามารถนำมาอภิปรายถึงการนำเสนอข่าวกรณีการเสียชีวิตของน้องชมพู หมู่บ้านกกกอก จังหวัดมุกดาหารได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าวอาชญากรรม ข่าวอาชญากรรมมีองค์ประกอบโดดเด่นด้านปุถุชนสนใจ (Human interest) และมีการรายงานที่เร้าอารมณ์เป็นพิเศษ (dramatic) ต่อเหตุการณ์หรือบุคคลในข่าว ข่าวอาชญากรรมจะให้ความสำคัญกับการบอกเล่าเรื่องราวที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพเสมือนอยู่ในเหตุการณ์ ดังนั้นการเล่าหรือนำเสนอข่าวอาชญากรรมจึงมีลักษณะที่ต้องพึ่งพิงกระบวนการเล่าเรื่องผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดดังกล่าวมาใช้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม

4. แนวคิดการประกอบสร้างความหมายทางสังคม (Social construction of reality) อธิบายความหมายของข่าวว่า เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น ความเป็นจริงสร้างจากเหตุการณ์หลากหลายมิติ ขึ้นอยู่กับผู้สื่อข่าว แต่ละคนจะหยิบยกเหตุการณ์นั้นมาสร้างเป็นข่าวอย่างไร สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างความหมายทางสังคมขึ้นมาแวดล้อมบุคคล ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในการรายงานข่าว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย แสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการเล่าเรื่องและการประกอบสร้างความหมายทางสังคมกับการเล่าข่าวของรายการข่าวทางโทรทัศน์

ที่มา: การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีร่วมกับแนวทางของระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์ตัวบท (Textual analysis) เพื่อศึกษากระบวนการเล่าเรื่องและการประกอบสร้างความหมายผ่านตัวละครในข่าวอาชญากรรม มีขอบเขตการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะการนำเสนอข่าวการเสียชีวิตของน้องชมพู หมู่บ้านกกกอก อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ในรายการทูบไต้ข่าว (ช่วงที่2) ช่องอัมรินทร์ทีวี 34 ออกอากาศทุกวัน ช่วงเวลา 19.30-21.30 น. โดยมีคุณพุทธ อภิวรรณ เป็นผู้ดำเนินรายการหลัก และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ (ช่วงที่2) ช่องไทยรัฐทีวี 32 ออกอากาศทุกวัน ช่วงเวลา

20.00-22.10 น. โดยมีคุณภาคภูมิ พันธุ์สถิต และคุณเข็มสรณ์ หนูขาว เป็นผู้ดำเนินรายการหลัก ซึ่งเป็นการคัดเลือกพื้นที่เก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจากเกณฑ์การจัดอันดับความนิยมของรายการโทรทัศน์และการกำหนดวาระข่าวสาร มีระยะเวลาเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 14 เดือน เริ่มตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม 2563 ถึงเดือนมิถุนายน 2564 หลังมีการออกหมายจับผู้ต้องหาในคดี โดยผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข่าวทั้งหมดที่สามารถสืบค้นได้จากระบบฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็นข่าวจากรายการทุบโต๊ะข่าวจำนวน 243 ข่าวและรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ จำนวน 187 ข่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเล่าเรื่อง การรายงานข่าวอาชญากรรมและการประกอบสร้างความหมายทางสังคมมาออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ตารางบันทึกข้อมูล (Coding sheet) เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกออกเป็นประเด็นเพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่เป็นระบบ และวิเคราะห์ด้วยบทโดยพิจารณาจากการกำหนดคุณค่าหรือการให้ความหมายเชิงบวก เชิงลบ ต่อตัวละครผ่านมุมมองของผู้เล่าข่าว ซึ่งมีส่วนกำหนดทิศทางชี้้นำความคิดทัศนคติ ความเชื่อของผู้รับสารที่มีต่อบุคคลผู้ตกเป็นข่าวและเหตุการณ์ที่นำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งออกเป็นส่วน ๆ ตามองค์ประกอบของทฤษฎีการเล่าเรื่อง ได้แก่ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร บทสนทนา มุมมองการเล่าเรื่อง โดยจะวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวที่ปรากฏในสื่อตามเกณฑ์ที่กำหนด ต่อมาผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการประกอบสร้างความหมายทางสังคมผ่านตัวละครในข่าวโดยพิจารณาจากวิธีการสร้างความหมายจากการนำเสนอข่าว รวมทั้งบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในส่วนเกี่ยวข้องเพื่ออธิบายปรากฏการณ์การสื่อสารดังกล่าว

ผลการศึกษา

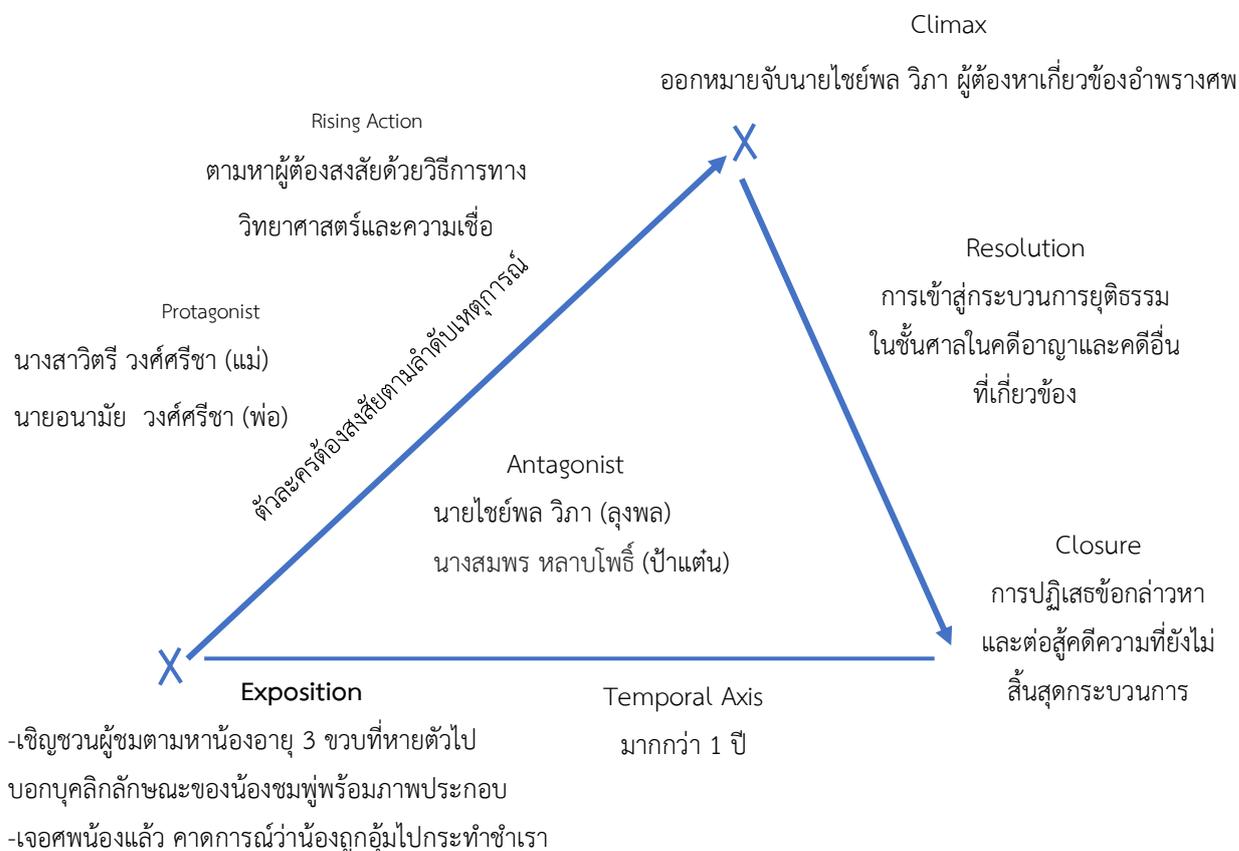
ส่วนที่ 1 การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการเล่าเรื่องในข่าวอาชญากรรมของรายการทุบโต๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32

รายการทุบโต๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี นำเสนอข่าวอาชญากรรมกรณีการเสียชีวิตของน้องชมพู หมู่บ้านกกกอก จังหวัดมุกดาหาร โดยอ้างอิงโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบบันเทิงคดี ซึ่งมีองค์ประกอบการวางโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก ตัวละคร บทสนทนาและกลวิธีการเล่าเรื่อง โดยแบ่งออกเป็นส่วน ๆ ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ของการเล่าเรื่องดังนี้

1. แก่นเรื่อง (Theme) หรือความคิดรวบยอดที่ผู้เล่าสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเล่าเรื่อง พบว่า แก่นเรื่องนำเสนอผ่านพาดหัวข่าวเพื่อบอกประเด็นหลักโดยยึดโยงกับเกณฑ์องค์ประกอบข่าว ตามแนวคิดของ Wonglaksanaphan (1999) ในงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า การเล่าข่าวอาชญากรรมกรณีการเสียชีวิตของ น้องชมพู หมู่บ้านกกกอก จังหวัดมุกดาหารของรายการทูโป๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32 กำหนดแก่นเรื่องหลักทั้งสิ้น 4 ประเด็น ได้แก่ ความมีเงื่อนไข ความขัดแย้ง ความสะท้อนอารมณ์ และความแปลกประหลาด ตามลำดับ อย่างไรก็ตามยังคงปรากฏแก่นเรื่องอื่น ๆ ในบางช่วงเวลาของการนำเสนอ เช่น ความเด่น มีผลกระทบ และประเด็นเรื่องเพศ และมักปรากฏการนำเสนอแง่มุมของความเชื่อที่สัมพันธ์กับ แก่นเรื่องประเภทต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาการนำเสนอข่าว

2. โครงเรื่อง (Plot) รายการทูโป๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ไทยรัฐทีวี พบว่า มีการกำหนดโครงเรื่องเพื่อการรายงานข่าวในรูปแบบเดียวกับโครงเรื่องของบันเทิงคดีตามแนวคิดของ Gustav Freytag นักวิเคราะห์ชาวเยอรมัน (Chermarn Cholamak, 2005) เสนอโครงสร้างในการเล่าเรื่องรูปตัววี สำหรับบันเทิงคดี โดยผู้วิจัยได้สรุปการนำเสนอโครงเรื่องจากการรายงานข่าวออกเป็นแผนภาพโดยประยุกต์ ร่วมกับโครงสร้างการเล่าเรื่องรูปตัววีในงานบันเทิงคดีตามแนวคิดของ Gustav Freytag นักวิเคราะห์ชาวเยอรมัน ได้ดังภาพต่อไปนี้

จากภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่าการเปิดเรื่อง (Exposition) ด้วยความมีเงื่อนไขของการหายตัวไปของ เด็กหญิงรายหนึ่งโดยมีการคาดการณ์ว่าเสียชีวิตจากการถูกรักษาทำเรานำไปสู่พัฒนาการของเรื่อง (Rising action) โดยปรากฏตัวละครเอก (Protagonist) คือ พ่อแม่ และลูกกับป่าของน้องชมพู พร้อมด้วยการนำเสนอ คู่ขัดแย้งหรือคู่ปรปักษ์ (Antagonist) ซึ่งเป็นผู้ต้องสงสัยทีละคน ด้วยวิธีการนำเสนอในมุมมองของความพยายามหาข้อเท็จจริงจากตัวละครและพยานจนถึงภาวะวิกฤติของเรื่อง (Climax) คือ มีการออกหมายจับผู้ต้องหา คือ นายไชยพล วิภา ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวละครหลักของเรื่อง จนนำมาสู่การคลี่คลายสถานการณ์ (Resolution) และการจบเรื่อง (Closure) ยังคงทิ้งปมความขัดแย้งไว้เพื่อให้สามารถนำเสนอประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคต

ภาพที่ 2 โครงเรื่องการรายงานข่าว กรณีการเสียชีวิตของน้องชมพู หมู่บ้านกกกอก จังหวัดมุกดาหาร
ที่มา: ประยุกต์ผลการวิจัยร่วมกับโครงสร้างการเล่าเรื่องสำหรับบันเทิงคดี (fiction) ของ Gustav Freytag
 อ้างถึงใน Chermarn Cholamak,C., (2005)

รายการเล่าข่าวทั้ง 2 รายการนำเสนอความขัดแย้งของตัวละครหลัก ในส่วนพัฒนาการของเรื่อง (Rising Action) ซึ่งปรากฏความขัดแย้งภายนอกที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์กับชะตากรรม ได้แก่ การหมดอายุขัยของผู้เสียชีวิต บุญและกรรมที่แตกต่างกันของตัวละครเอก ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมหรือสภาพแวดล้อม ได้แก่ การกล่าวหาตัวละครเอกว่าเป็นฆาตกรจากมุมมองของสังคม ความมีเงื่อนไขหรือการไม่พูดความจริงในหมู่บ้านกกกอก และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ได้แก่ ความขัดแย้งจากการกล่าวหากันของตัวละครหลัก ความไม่พอใจต่อการกระทำของตัวละครฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น นอกจากนี้ยังปรากฏความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ผ่านประเด็นด้านอารมณ์ที่สับสนขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครด้วย

3. ตัวละคร (Character) รายการทูปโต๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี นำเสนอตัวละครหลัก (Main character) จำนวน 4 คน แบ่งออกเป็นคู่ขัดแย้งหลัก 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายครอบครัวน้องชมพู คือ นางสาวตรี วงศ์ศรีษา (แม่ของน้องชมพู) และนายอนามัย วงศ์ศรีษา (พ่อของน้องชมพู) และฝ่ายญาติสนิทของครอบครัว คือ นายไชยพล วิภา (ลุงของน้องชมพู) และนางสมพร หลาบโพธิ์ (ป้าของน้องชมพู) ทั้ง 2 ฝ่ายสลับบทบาทการเป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ตามช่วงเวลาและการเลือกนำเสนอประเด็นข่าว โดยตัวละครหลักถูกกล่าวถึงในประเด็นของความเป็นใจ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละคร จนกระทั่งความขัดแย้งดังกล่าวได้จำแนกให้เกิดกลุ่มตัวละครรอง เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนทั้งสองฝ่าย กลายเป็นการสร้างความหมายทั้งเชิงบวกและเชิงลบให้แก่ตัวละครหลัก ประเด็นการนำเสนอข่าวในส่วนพัฒนาการของเรื่องจึงไม่ถูกยึดโยงอยู่เพียงแค่อคติความ แต่ตัวละครหลักกลับถูกนำเสนอในประเด็นอื่น เช่น การรับบริจาคการทำงานในวงการบันเทิง ความเชื่อทางไสยศาสตร์ เป็นต้น ขณะที่การนำเสนอตัวละครรองรายการทูปโต๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี อาจมีความแตกต่างกันไปตามการกำหนดประเด็นของรายการข่าวในแต่ละวัน แต่เมื่อจัดกลุ่มตัวละครรองสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้ต้องสงสัย กลุ่มผู้สนับสนุนหรือคัดค้าน กลุ่มความเชื่อและไสยศาสตร์ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้สื่อข่าว

4. ฉาก (Setting) รายการทูปโต๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี มีการนำฉากที่ถ่ายจากสถานที่จริง และฉากที่ผลิตขึ้นจากคอมพิวเตอร์กราฟิกมาใช้ในการเล่าเรื่อง เพื่อนำเสนอรายละเอียดและสีสันของข่าว โดยมีการนำเสนอฉาก 3 ส่วน ได้แก่ ฉากด้านกายภาพ เช่น สถานที่เกิดเหตุฉุกเฉินไฟ ฉากด้านเวลา เช่น การคาดการณ์เวลา ไทม์ไลน์ของตัวละคร และฉากด้านสภาพแวดล้อม เช่น การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การสาบานของตัวละคร เป็นต้น

5. บทสนทนา (Dialogue) การใช้บทพูดหรือบทสนทนาในการนำเสนอข่าวเป็นเทคนิคช่วยให้เข้าใจรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับตัวละครและช่วยสร้างสีสันในการนำเสนอข่าวโดยเฉพาะประเด็นความขัดแย้งระหว่างตัวละคร โดยรายการทูปโต๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี เน้นการใช้บทสนทนาเพื่อ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล 2) สร้างอารมณ์ร่วมและสีสันของข่าว 3) สร้างคุณค่า แสดงตัวตนของตัวละคร 4) เป็นหลักฐานผูกมัดตัวละครผ่านการนำเสนอข้อคำพูดในอดีต ขณะที่รายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวีเน้นการใช้บทสนทนาเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างสีสันของข่าว

6. กลวิธีการเล่าเรื่องของผู้เล่าเรื่อง จากการวิเคราะห์พบว่า รายการทูปโต๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องทั้งสิ้น 4 รูปแบบ ได้แก่ เล่าเรื่องโดยสรุปความคิด

ความรู้สึกและคำพูดของตัวละคร (Report) เล่าเรื่องโดยยกคำพูดของตัวละคร (Quotation) เล่าเรื่องแบบที่เป็นตัวละคร (Character narrator) และเป็นพยาน (Witness narrator) และเล่าเรื่องโดยวางตนเองเป็นผู้รู้ (Omniscient) ทั้งนี้รายการทูปโตะขาว อัมรินทร์ทีวี ให้นำหน้ากับการเล่าแบบวางตนเองเป็นผู้รู้ (Omniscient) และมีการตัดสลับตัวละครและเหตุการณ์ค่อนข้างมากกว่ารายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวีที่ให้นำหน้ากับการเล่าเรื่องแบบยกคำพูดของตัวละคร (Quotation) มากกว่า

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลในลักษณะตารางเพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างของกระบวนการเล่าเรื่อง รายการทูปโตะขาว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี ดังตารางที่ปรากฏต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเล่าเรื่องรายการทูปโตะขาว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี ตามองค์ประกอบการเล่าเรื่อง

ตารางเปรียบเทียบ	องค์ประกอบการเล่าเรื่อง																		
	แก่นเรื่อง					โครงเรื่อง	ฉาก			ตัวละคร		บทสนทนา			กลวิธีการเล่าเรื่อง				
รายการข่าวทางโทรทัศน์	ความถี่เนื้อหา	ความชัดเจน	ความละเอียดของอารมณ์	ความแปลกประหลาด	อื่นๆ	รูปแบบบันเทิงคดี	ฉากด้านกายภาพ	ฉากด้านเวลา	ฉากด้านสภาพแวดล้อม	ตัวละครหลัก	ตัวละครรอง	สร้างความน่าเชื่อถือ	สร้างอารมณ์-สีสัน	แสดงตัวตนของตัวละคร	หลักฐานผู้ก่อดีตัวละคร	สรุปความคิด ตัวละคร	เป็นตัวละคร	ยกคำพูดของตัวละคร	วางตนเองเป็นผู้รู้
ทูปโตะขาว อัมรินทร์ทีวี 34	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/				/
ไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/					/	

ที่มา : การวิเคราะห์ผลการวิจัยร่วมกับแนวคิดองค์ประกอบการเล่าเรื่อง

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการเล่าเรื่องของรายการทูปโตะขาว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี เป็นไปตามองค์ประกอบหลักการเล่าเรื่องแบบบันเทิงคดีไม่แตกต่างกัน หากแต่มีจุดเน้น

ของรายละเอียดการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันด้านกลวิธีการเล่าเรื่อง และการใช้ทสนทนาประกอบการรายงานข่าวเพื่อสร้างความหมายให้กับตัวละครที่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 2 การประกอบสร้างความหมายทางสังคมผ่านตัวละครในข่าวอาชญากรรมของรายการทูโป๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32

จากการวิเคราะห์กรณีศึกษาการรายงานข่าวการเสียชีวิตของ ด.ญ.อรวรรณ วงศ์ศรีชา หรือน้องชมพู หมูบ้านกกกอก อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า รายการทูโป๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี ประกอบสร้างความหมายให้แก่ตัวละครที่ปรากฏในข่าวแตกต่างกัน ผ่านการใช้ภาษาที่ให้คุณค่าเชิงบวกและเชิงลบต่อตัวละครในข่าว ซึ่งรายการทูโป๊ะข่าว มีการปรับเปลี่ยนความหมายของตัวละครที่เลื่อนไหลตามช่วงเวลาและสถานการณ์ นำเสนอความหมายเชิงตัดสินคุณค่าต่อตัวละครค่อนข้างมาก ยกตัวอย่างการให้ความหมายเชิงบวก เช่น “คนที่เครียดคือลุงพล ผมไม่ได้เข้าข้างลุงนะ ลุงไม่เคยคิดหลบหนีทุกครั้งให้สัมภาษณ์กับสื่ออย่างตรงไปตรงมาและไม่เคยเปลี่ยนคำพูด” (Amarin TV, June 17, 2020) การนำเสนอในระยะต่อมามีการเปลี่ยนแปลงความหมายของตัวละครในเชิงลบ เช่น “ประเด็นสำคัญอยู่ตรงนี้ละ ลุงพลกำลังโกหก ผมพูดด้วยความเคารพจริง ๆ...นี่คือจุดบอกว่าลุงพลอาจพูดไม่จริงกับป่าแต่ต้นหรือไม่” (Amarin TV, September 25, 2020) แตกต่างจากรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ที่ให้ความหมายต่อตัวละครค่อนข้างคงที่ และไม่ใช้ภาษาในเชิงตัดสินคุณค่าที่ชัดเจน ขณะที่วิธีการประกอบสร้างความหมายผ่านตัวละครในลักษณะอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และประกอบสร้างความหมายผ่านองค์ประกอบการเล่าเรื่องอื่น เช่น ฉาก บทสนทนา กลวิธีการเล่าเรื่องของผู้รายงานข่าว ฯลฯ ไม่แตกต่างกัน

กลวิธีการนำเสนอของผู้รายงานข่าวในฐานะผู้เล่าเรื่องมีบทบาทสำคัญในการสร้างความหมายทางสังคมผ่านการรายงานข่าว โดยกรณีการเสียชีวิตของ ด.ญ.อรวรรณ วงศ์ศรีชา หรือน้องชมพู ถือเป็นการรายงานข่าวอาชญากรรมผ่านสื่อกระแสหลัก (Mainstream media) ที่มีองค์ประกอบข่าวหลายส่วน โดยเฉพาะความมีเงื่อนงำเป็นแก่นเรื่องหลัก ทำให้ข่าวมีความน่าสนใจ (Human interest) หลังจากเปิดเรื่อง (Exposition) เข้าสู่ขั้นพัฒนาการของเรื่อง มีระยะเวลาการนำเสนอข่าวยาวนานมากกว่า 1 ปี ที่นำเสนอประเด็นการตามหาตัวผู้ต้องสงสัย ทำให้องค์ประกอบการเล่าเรื่องด้านตัวละครปรากฏเด่นชัด การสร้างความหมายของเหตุการณ์จึงถูกนำเสนอผ่านตัวละครเป็นอันดับแรก และใช้องค์ประกอบการเล่าเรื่องอื่น ๆ มาสนับสนุนให้เป็นเรื่องเล่าที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยสรุปวิธีการประกอบสร้างความหมายผ่านตัวละครที่ปรากฏในข่าวของรายการทูโป๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32 ออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 การเปิดใหม่ไลน์บุคคล เป็นการประกอบสร้างตัวละครให้มีชุดความหมายเชิงบวกและเชิงลบจากการเปรียบเทียบช่วงเวลาที่มีความคิดว่าผู้เสียชีวิตหายไป ประกอบเข้ากับใหม่ไลน์ของตัวละครหลักและตัวละครรอง เพื่อนำเสนอความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการหายไป และการเสียชีวิตของน้องชมพู รวมทั้งการคลี่คลายข้อสงสัยและสกัดบุคคลที่คิดว่าไม่เกี่ยวข้องออกไป ด้วยวิธีการวิเคราะห์ใหม่ไลน์ตัวละครร่วมกับพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร

2.2 ทหาหลักฐานและพยานด้วยตัวผู้สื่อข่าว ผู้สื่อข่าวประกอบสร้างความหมายโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบกำหนดให้ตนเองเป็นตัวละครหนึ่งของเรื่อง ลงพื้นที่จุดเกิดเหตุเพื่อหาพยานวัตถุและสัมภาษณ์พยานบุคคล คลี่คลายข้อสงสัยในเชิงประจักษ์ รวมทั้งวิเคราะห์ความเป็นไปได้จากพยานแวดล้อมเพื่อทดสอบสมมติฐานของผู้สื่อข่าว อีกทั้งใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบสารคดี หรือจำลองเหตุการณ์ โดยตัวผู้สื่อข่าวเป็นตัวละครในการเล่าเรื่อง มีส่วนกำหนดความหมายให้ตัวละครเป็นผู้ต้องสงสัย หรือพ้นจากข้อสงสัยด้วยวิธีการหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม และการสารคดีจากผู้สื่อข่าว

2.3 การอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญและตำรวจ สนับสนุนความน่าเชื่อถือของสมมติฐานผู้สื่อข่าว และพยานหลักฐาน ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และตำรวจที่รับผิดชอบคดีให้วิเคราะห์ประเด็นน่าสงสัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความหมายผ่านการอ้างอิงหลักวิทยาศาสตร์

2.4 นำเสนอแบบเร้าอารมณ์ ถ่ายทอดอารมณ์และการแสดงออกความรู้สึกของตัวละครแบบสะท้อนอารมณ์ สร้างสีสันและประกอบสร้างความหมายการเป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำให้กับตัวละครผ่านการแสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ความจริงใจ ความน่าสงสาร การถูกใส่ความ การเข้าใจผิด ฯลฯ โดยบอกเล่าด้วยอารมณ์ความรู้สึกของผู้เล่าส่งต่อไปยังผู้รับสาร

2.5 การใช้ภาษาให้คุณค่าเชิงบวกและเชิงลบต่อตัวตัวละคร ประกอบสร้างความหมายให้แก่ตัวละครหลักและตัวละครรองในข่าวโดยใช้ภาษาที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เล่าข่าว ซึ่งเป็นกลวิธีนำเสนอที่เพิ่มสีสันและอารมณ์ให้ข่าว เช่น สร้างความน่าสงสัยให้ตัวละคร การแสดงความไม่เชื่อหรือตั้งคำถามต่อประเด็น ผู้เล่าข่าวจะตั้งข้อสงสัย ข้อสังเกต ข้อพิรุณ อีกทั้งยังแก้ต่างให้ตัวละครโดยอ้างอิงคำให้สัมภาษณ์พยาน หลักฐานและอารมณ์ของตัวละครที่เชื่อมโยงกับความเชื่อของผู้สื่อข่าวและผู้ดำเนินรายการ สะท้อนมุมมองของผู้รายงานข่าวว่าคิดเห็นอย่างไรต่อตัวละครในแต่ละช่วงเวลา

2.6 การอ้างอิงความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ ประกอบสร้างกลุ่มตัวละครรองที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อนอกเหนือหลักวิทยาศาสตร์ เช่น พระ หมอผี ฤๅษี ร่างทรง ให้ข้อมูลในการเล่าข่าวเพื่อสร้างสีสัน อีกทั้งยังใช้เป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นนำไปสู่การสืบหาพยานหลักฐานในเชิงวิทยาศาสตร์ของผู้สื่อข่าว เช่น การสัมภาษณ์

การลงพื้นที่เพื่อหาหลักฐานตามนิมิตของร่างทรง เป็นต้น นอกจากนี้การประกอบสร้างความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นนิมิต จิตวิญญาณ พิธีกรรม ฯลฯ ยังถูกสร้างความหมายเชื่อมโยงเข้ากับศาสนาและประเด็นเรื่องการเสี่ยงโชคร่วมด้วย เช่น ตัวเลขจากนิมิต และชั้นน้ำมันต์

การประกอบสร้างความหมายผ่านตัวละครที่ปรากฏในข่าวทั้ง 6 วิธีการข้างต้นนำเสนอผ่านการเล่าเรื่องโดยเริ่มต้นจากการตั้งสมมติฐานของผู้สื่อข่าวต่อเหตุการณ์และตัวละครในข่าว หลังจากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการทดสอบสมมติฐานด้วยตัวผู้สื่อข่าว เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์พยานบุคคล การลงพื้นที่หาพยานวัตถุและการทดลองด้วยตนเอง เช่น การคำนวณเวลาเดินแบกกระสอบไปยังที่สถานที่เกิดเหตุการณ์เชื่อมโยงพยานหลักฐานจนเกิดเป็นข้อสรุปเบื้องต้นในมุมมองของผู้เล่าเรื่อง และหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อสรุปด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การอ้างอิงผลทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ไม่เพียงเท่านั้นวิธีการประกอบสร้างความหมายยังยึดโยงกับความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ เช่น จิตวิญญาณ พญานาค รวมไปถึงการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อมาใช้ประกอบการเล่าเรื่องและให้ความหมายกับตัวละครโดยนำเสนอบทสัมภาษณ์ของ พระ หมอธรรม ร่างทรง ฤๅษี

ข้อมูลที่ผู้เล่าเรื่องนำมาใช้ประกอบสร้างความหมายในข่าวอาชญากรรมจึงปรากฏลักษณะที่ผสมผสานระหว่างวิทยาศาสตร์และความเชื่อ เช่น ผู้สื่อข่าวลงพื้นที่ค้นหาหลักฐานจากข้อมูลที่ได้จากนิมิตของพระและร่างทรง ผู้สื่อข่าวนำภาพถ่ายของผู้ต้องสงสัยไปให้พระและร่างทรงใช้จิตสัมผัสบ่งชี้ตัวคนร้าย เป็นต้น เรื่องราวของข่าวอาชญากรรมที่ถูกนำเสนอจึงเต็มไปด้วยอารมณ์ ความน่าตื่นเต้น ชวนพิศวงสงสัยและน่าติดตาม

อภิปรายผลการวิจัย

รายการเล่าข่าวทั้งรายการทุบโต๊ะข่าว อัมรินทร์ทีวี 34 และรายการไทยรัฐนิวส์โชว์ ไทยรัฐทีวี 32 ใช้วิธีการนำเสนอเนื้อหาข่าวแบบผสมผสานระหว่างข้อเท็จจริงกับความเห็นของผู้เล่าข่าวผ่านการเล่าเรื่องแบบบันเทิงคดีที่มีความเร้าอารมณ์ด้วยการใช้ภาษาของผู้เล่า แม้ว่าการตัดสลับและแสดงความคิดเห็นของทั้ง 2 รายการอาจมีความแตกต่างกัน แต่วิธีการเล่าข่าวส่งผลให้เกิดความสนใจจากผู้รับสาร เช่นเดียวกับที่ Teeravanich (1996) กล่าวถึง ข่าวอาชญากรรมว่าเป็นข่าวที่มีองค์ประกอบด้านปुरुชนสนใจ (Human interest) ผู้รับสารมีอารมณ์ร่วมต่อเหตุการณ์หรือบุคคลในข่าว ส่งผลให้ผู้นำเสนอมีการเติมแต่งสีสันให้แก่เนื้อเรื่องด้วยภาษาที่เร้าใจ

ผลการวิจัยสะท้อนหลักการรายงานข่าวอาชญากรรมในรายการเล่าข่าวทางโทรทัศน์ว่าใช้หลักการรายงานข่าวแบบมีสีสัน ไม่แตกต่างกับข่าวอาชญากรรมในสื่อประเภทอื่น ดังเช่นในงานวิจัยของ Reungsak (2011)

ที่สรุปการรายงานข่าวอาชญากรรมในสื่อหนังสือพิมพ์ไว้ว่า ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอ่านเรื่องราวแนวอาชญากรรม เพราะใช้ภาษามีลีลา สร้างความตื่นเต้น ปลุกเร้าอารมณ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบข่าว จนอาจสรุปได้ว่าเป็นแบบอย่างของการเล่าเรื่องข่าวอาชญากรรมไม่ว่าจะอยู่ในสื่อประเภทใด

การเล่าข่าวอาชญากรรมในรูปแบบบันเทิงคดี ใช้วิธีกำหนดแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และกลวิธีการเล่าเรื่อง มาประกอบสร้างความหมายให้ตัวละคร ร่วมกับทำให้เกิดภาพลักษณ์ของข่าวและบุคคลในข่าวที่ลึกลับน่ากลัวเป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ สลับบทบาทกันไปตามช่วงเวลา พยานและหลักฐานที่ผู้สื่อข่าวเก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยทั้งหมดยังอยู่ภายใต้เกณฑ์การเลือกรายงานข่าวแบบ Human interest ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของข่าวอาชญากรรม สอดคล้องกับ Bird and Dardenne (1988) ที่ระบุถึงเรื่องเล่าในรูปแบบของข่าวที่ผู้เล่าข่าวแต่ละคนจะตีความแก่นเรื่องแตกต่างกัน ดังนั้นเรื่องราวที่เล่าโดยบุคคลที่ต่างกันจะมีภาพลักษณ์ (Image) แตกต่างกันในขณะที่ยกแก่นเรื่องหลักยังคงเดิม เช่นเดียวกับที่ Pansonthi and Chanwichai (2013) สรุปถึงการเล่าข่าวว่า ก่อให้เกิดภาวะซึ่งนำความคิดทางสังคมให้ไปในทางใดทางหนึ่ง เพราะข้อมูลเป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นปะปนกัน ความคิดความรู้สึกส่วนตัวของผู้เล่าจึงปะปนมาในเนื้อหาข่าว ซึ่งอาจมีอคติ ความคิดเห็นในเชิงตัดสินให้คุณให้โทษได้

ขณะเดียวกันตัวผู้เล่าเรื่องมีกระบวนการสร้างความหมายให้กับเหตุการณ์และตัวละครในข่าว ทั้งจากผู้ดำเนินรายการในสถานีข่าวและผู้สื่อข่าวในพื้นที่ โดยมีบทบาททั้งการเป็นผู้เล่าเรื่องที่กำหนดตนเองเป็นผู้รู้รอบด้าน อีกทั้งยังเป็นหนึ่งในตัวละครของเรื่องด้วย ทำให้มุมมองการเล่าเรื่องน่าสนใจและน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับ Tailunga (2003) ที่กล่าวถึงผู้เล่าเรื่องที่เป็นตัวละคร (Character narrator) ทำให้เรื่องมีความโดดเด่นมากขึ้นในแง่ของผู้เล่าเรื่อง และความน่าเชื่อถือของผู้เล่าเรื่องถือเป็นส่วนประกอบสำคัญของผู้เล่า ทำให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานระหว่างช่องว่างของความจริงและเท็จ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกระบวนการรายงานข่าวอาชญากรรมที่ต้องมีลักษณะเร้าอารมณ์เป็นพิเศษ ทำให้อาจไม่ใช่เรื่องของข้อเท็จจริงทางกายวิสัย แต่เกี่ยวเนื่องกับอคติของผู้ผลิตข่าวและความสนใจของผู้เสพข่าว (Pongsawat, 2017) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการสร้างความหมายให้กับเรื่องราวและตัวละครในข่าวจึงเป็นเรื่องของอำนาจในการเล่าเรื่องของผู้ผลิตข่าว

เรียกได้ว่าการเล่าเรื่องได้ประกอบสร้างความหมายทางสังคมให้กับตัวละครในข่าว ในทางกลับกัน ความหมายของข่าวถูกประกอบสร้างผ่านกระบวนการเล่าเรื่องเช่นกัน ทั้งสองส่วนจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น การสร้างความหมายเชิงบวกและเชิงลบผ่านการรายงานข่าว ทำให้เกิดมุมมองทางสังคมในระดับเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตัวละครในข่าวและพื้นที่ในชุมชนกอกอก จังหวัดมุกดาหาร เช่น ประเด็นข่าว “งานอีเว้นท์และโฆษณาติดต่อลุงพลไปร่วม คิวงานแน่น” (Amarin TV, September 2020) “ลุงพลขึ้น

คอนเสิร์ตคู่จิ้นตรางานบวงสรวงพญาเต่างอย” (Thairath TV, September 2020) สอดคล้องกับ Kaewthep (2011) ได้อธิบายว่าสื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างความเป็นจริงของกลุ่มบุคคล (Social construction of reality) และถ่ายทอดความเป็นจริงที่สื่อมวลชนสร้างให้แก่ผู้รับสาร ส่งผ่านสองสิ่งไปพร้อมกัน คือ ข่าวสารและการติดตั้งรหัสการถอดความหมายจากสารไปยังผู้รับสาร ดังนั้นความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวละครที่ปรากฏในข่าวอาชญากรรม กรณีการเสียชีวิตของ ด.ญ.อรุวรรณ วงศ์ศรีชา หรือน้องชมพู จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นและเผยแพร่ด้วยกระบวนการเล่าข่าว โดยมีวิธีการติดตั้งรหัสเพื่อสร้างความหมายให้ตัวละครในข่าว จำนวน 6 รูปแบบ ได้แก่ การเปิดไหมไลน์บุคคล การหาหลักฐานและพยานด้วยตัวผู้สื่อข่าว การอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญและตำรวจ การนำเสนอแบบเร้าอารมณ์ การใช้ภาษาให้คุณค่าเชิงบวกและเชิงลบต่อตัวละครในข่าวและการอ้างอิงความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นว่าการทำงานของสื่อมวลชนใช้กระบวนการผลิตข่าวทั้งแบบเหตุผลนิยม จิตนิยม และประจักษ์นิยม สอดคล้องกับ Panich (2001) อธิบายไว้ว่า วิธีคิดแบบเหตุผลนิยมจะใช้ตรรกะหรือหลักเหตุผล ในการนำเสนอความคิดหรือพิสูจน์ความจริง ขณะที่วิธีคิดแบบจิตนิยมจะใช้ความเชื่อและศรัทธาเป็นหลักในการนำเสนอความคิด หรือเป็นเครื่องมือพิสูจน์ความจริง และวิธีคิดแบบประจักษ์นิยมที่ใช้หลักฐานจากการสังเกตและการทดลอง ใช้ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมสนับสนุนการนำเสนอความคิดหรือพิสูจน์ความจริง

หลักคิดแบบจิตนิยมสะท้อนบทบาทสำคัญของสื่อมวลชนในการรายงานข่าว ที่มีความเกี่ยวข้องกับค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อของคนในสังคม ทำให้ข่าวอาชญากรรมเล่าเรื่องในประเด็นที่เชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ สอดคล้องกับ Office of the National Cultural Commission (2008) ระบุว่า บทบาทของสื่อมวลชนเป็นการกระทำที่จะส่งผลต่อชีวิตและสังคม ซึ่งอาจเป็นไปตามธรรมชาติ จารีต ประเพณีหรือศีลธรรมของสังคม

ข้อมูลที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ถูกสื่อมวลชนนำเสนอควบคู่ไปกับการอ้างอิงข้อมูลจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ข่าวอาชญากรรมกรณีการเสียชีวิตของ ด.ญ.อรุวรรณ วงศ์ศรีชา หรือน้องชมพูมีความน่าสนใจและกลายเป็นประเด็นที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมอย่างกว้างขวาง เป็นปรากฏการณ์สะท้อนสังคมในแง่มุมการทำงานของสื่อมวลชน เกิดการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และจริยธรรมของสื่อมวลชน การสร้างความจริงและสิ่งลวงในการนำเสนอข่าว สอดคล้องกับ Pongsawat (2017) ที่ระบุว่า สิ่งที่สื่อรายงานเป็นเรื่องของการสร้างความจริงอย่างหนึ่ง แม้ว่าอาจจะไม่ถึงกับเป็นมายาคติ ในความหมายของการโกหก หลอกลวงไปเสียทั้งหมด แต่สื่อก็อาจจะไม่ได้นำเสนอโลกของความเป็นจริงทั้งหมด โดยเฉพาะในข่าวอาชญากรรม

ดังนั้นในแง่มุมมองของผู้รับสารที่มีต่อการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน จึงควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและแยกแยะองค์ประกอบของการประกอบสร้างความจริงในขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้เท่าทัน รวมไปถึงการสร้างวิธีการกำกับดูแลทางสังคม ทำให้เกิดความเข้มแข็ง ป้องกันการเชื่อถือและส่งต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ขาดการตรวจสอบจากมุมมองของผู้เล่าเรื่อง สอดคล้องกับ Shu et al. (2019) ที่เสนอว่า ผู้คนมักสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้างที่มีความคิดเหมือนกัน ผู้ใช้สื่อจึงมีแนวโน้มที่จะแบ่งปันความสนใจที่คล้ายกันในข่าว เช่น ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ มุมมองที่มีต่อตัวละครในข่าว ฯลฯ โดยเฉพาะในสังคมที่อ่อนแอ จึงควรมีการกำกับดูแลและสร้างแนวทางเพื่อตรวจสอบและป้องกันการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริง รวมไปถึงการใช้ภาษาในข่าวดังเช่นในงานวิจัยของ Chumnankit and Siriborvornratanakul (2020) ที่เสนอว่าควรมีการตรวจสอบการใช้ภาษาในข่าวที่รวดเร็ว สามารถสกัดข้อมูล ตรวจสอบที่มาและข้อเท็จจริงของข่าวแต่ละข่าวเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเลือกเชื่อหรือตัดสินใจก่อนเผยแพร่ข่าวต่อ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข่าวเป็นเรื่องเล่าที่ถูกประกอบสร้างจากมุมมองของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการเล่าข่าว จึงเจือปนอคติและความคิดเห็นของผู้เล่าต่อตัวละครในข่าวทำให้เกิดความสับสนไหลของความหมายเชิงบวกและเชิงลบตามบริบทที่เปลี่ยนไป ดังนั้นผู้ใช้สื่อและสังคมควรตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากสื่อมวลชน โดยเลือกเฉพาะข้อมูลที่พิสูจน์ได้ มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ
2. การเล่าเรื่องและการประกอบสร้างความหมายให้กับตัวละครของสื่อมีส่วนไปเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชนดั้งเดิม รวมไปถึงสร้างความขัดแย้งในสังคม ดังนั้นสื่อควรตระหนักถึงบทบาทและมีความระมัดระวังในการให้คุณค่าเชิงตัดสินหรือส่งเสริมต่อตัวละครหรือเหตุการณ์ในการรายงานข่าว

เอกสารอ้างอิง

- Anantho, S., & Thongrin, S. (2016). *Ethics in the media profession*. Mahidol University Press.
- Bird, S. E., & Dardenne, R. W. (1988). *Media, myths, and narratives - television and the press*. Sage Publications.
- Chavalathawat, P. (2000). *Advanced news reporting* (3rd ed.). Double nine publishing house.
- Chermarn Cholamak, C. (2005). Narrative and the science of storytelling. (Narratology). *Academic journal faculty of communication arts Rangsit University*, 9(1), 41-46.

- Chumnankit, T., & Siriborvornratanakul, T., (2020). Thai fake news detection using natural language processing. *KMUTT Research & Development Journal*, 45(2), 275-287.
- Conboy, M. (2007). *The language of the news*. Routledge.
- Fiske, J. (2011). *Introduction to Communication Studies* (3rd ed.). Routledge.
- Kaewthep, K. (2011). *Mass communication: Theory and educational approaches*. Pabpim.
- Konkuntod, P. (2017). *Presentation of crime news in online media: a case study of undergraduate students of the faculty of education*. Kasetsart University Bang Khen Campus. [Master's thesis]. Kasetsart University.
- McQuail, D. (2009). *Mass communication theory* (3rd ed.). Sage Publications.
- Mingmuang, A. (1992). *News storytelling "on the radio"*. [Master's thesis]. Chulalongkorn University.
- Muendao, A. (2017). *Crime news phenomenon in the media 2.0 : The view and experience of Alongkorn Muendao*. Retrieved June 12th, 2017, from <https://www.voicetv.co.th>
- Nusartlert, A., & Limsangkat, S. (2017). Comparison of crime headlines in local newspapers and their social reflections. In Pattani and Khon Kaen: A study in social linguistics. *journal of the humanities*, 24(1), 200-221.
- Office of the National Cultural Commission. (2008). *Culture and Change*. Bangkok. Amarin printing and publishing.
- Panich, A. (2001). *Language and writing principles for communication*. Chulalongkorn University Press.
- Pansonthi, C., & Chanwichai, K. (2013). The media performance of news story programs: a case study of Thai color television station, Channel 3. *Business Administration Journal. Economics and communication*, 8(2), 55-65.
- Pongsawat, P. (2017). Crime news and the real world. Matichon Online, Retrieved June 6th, 2017, from <https://www.matichon.co.th>
- Premriratana, U. (2015). Storytelling in communication arts: A study from research. *NIDA Journal of communication arts and innovation*, 2(1), 31-58.
- Reungsak, P. (2011). Crime news and newspaper storytelling. *Executive journal*, 37(26), 205-211.

- Ruangskul, A. (1998). *An analysis of narratives on the front page of daily newspapers*. [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). Retrieved May 15th, 2020, from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/71206>
- Shu, K., Awadallah, A., Dumais, S., & Liu, H. (2019). Detecting Fake News with Weak Social Supervision. *IEEE Intell. Syst.* 36(4), 96-103.
- Tailangka, S. (2017). *The science and art of storytelling* (3rd ed.). Amarin printing and publishing.
- Tailunga, I. (2003). *The Science and Art of Storytelling* (2nd ed.). Kasetsart University.
- Teeravanich, S. (1996). *History of Newspapers in Thailand under Absolute Monarchy*. Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University.
- TV digital watch. (2020). Rating ratings for television programs. Retrieved June 14th, 2020, from www.tvdigitalwatch.com/category/tv-rating/rating-anual.
- Wonglaksanaphan, A. (1999). *The narration of political news in Thai newspapers*. [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). Retrieved June 12th, 2019, from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/9056>